

КНИЖЕВНОСТА И БИБЛИОТЕЧНИТЕ РЕСУРСИ

Abstract

Literature with its theoretical and artistic-aesthetic, intercultural and interdisciplinary energy covers one of the more dominant portions of the library material, offered in the library.

The library resources, with their complex capital reflect the general sensibility of the library material, which is “offered” to the consumer – reader. This highlights the fact that in the daily universal missionary professional actions and processes, which happen on the relation manufacturer-publisher, library-reader, an extraordinary professional and fluid communication takes place on the trajectory of the literature and the library resources.

The complete and all-encompassing articulation of the library resources depends on many aspects and factors. These factors also include the publishing production, its infrastructure, -(the diversity of the publishing production), the organizing structure and architecture of the library as well as the media logistics of this profession, the reader doctrine, etc.

Most of them are in the focus of our paper.

Key words: *literature, resources, library, articulation, art.*

Книжевност, -библиотечни ресурси

Интегрално посматрана и низ призмата на науката и научните опсервации, но неразделно и како уметничко творештво и нејзините специфики како уметност,-книжевноста и книжевната граѓа од секогаш била темелна основа на библиотечниот ресурс. Книжевноста била своевиден столб на структурирањето на библиотечните дејности. Таа била вистински предзнак на поимањето на детерминитетот, -библиотека. Книжевноста отсекогаш била, но и останува синоним на библиотека како културолошко огниште.

Од книжевен аспект библиотеките претставувале и претставуваат незаменливо духовно и творечко вдахновение и напојувалиште на најголем дел од литературните творци од светски

формат. Тие биле неразделен дел од писателските секојдневија и вистинска творечка обземеност. Одделни записи укажуваат дека во библиотечните огништа, книжевните автори ги расплудувале и творечкото и скришното внатрешно сликовито надоаѓање на новото дело, напати идејно-творечкото зародувачко вриежно чувство - авторот. Во библиотеката авторите се чувствувале како во свој дом или во свој творечки храм. Библиотеката со својата дејност не треба да се движи по времето, туку во од со него, но и пред времето од аспект на незината дејност.

Книжевните библиотечни ресурси и трансмисијата до читателот

Во појдовноста на поставката на ова пршање е и дилемата како до читателот да стигне квалитетна информација за библиотечната понуда на литературните дела што се составен дел на нејзините присутности, како таа информација да се валоризира и читателот да стане составен дел на библиотечните книжевни конзументи. Иако факт е дека на тој план не се вршени некои продлабочени истражувања, евидентно е дека „мостот,, што треба да го изгради медиумот меѓу читателот и библиотеката во практиката се остварува повремено, во одредена форма и модели и недоволно за посеопфатно медиумско одгласување на книжевната понуда.

- a. Ако се поаѓа од тековните состојби најчесто во медиумите се пласираат кратки информации од одделен одржан настан во одделна библиотека, при што се пласираат само кратки информации за настанот или авторот, а не за делото или делата. Информациите од ваквите поводи повеќе говорат за местото и времето на одржување на настанот, одошто за суштетвеноста на литературното дело и при тоа да се направи обид согласно неговите уметничко-естетски одлики “да се фрли јадица” за регрутирање на нови читатели и нова библиотечна мисија.
- b. Наспроти тоа речиси незнатни се медиумите кои во својот програмски дел реализираат емисии кои се тематски посветени на библиотечните анимирања на книжен прозорец кон опкружувачката средина и читателитениот фонд кон читателите. Ушта повеќе дали и колку во односниот медиум е ангажиран новинар во чиј дискурс посебно е библиотечната мисија, што преартикулирано станува значаен предуслов за квалитативен медиумски библиотечен отворен прозорец и неговата мисија кон опкружувачката средина.
- c. Незабележливи се и посебните тематски емисии и прилози на различни аспекти за особеното значење на мисијата на библиотечната функција, нејзината мисија во профилирањето на младата, следствено и кај возрасната личност, градење на општа општествена свест за овој вид духовно културолошко живеење.

Авторските истражувања во еден истражувачки период укажуваат на фактот дека речиси ои да нема медиум кој во својата програма реализирал актуелна,дебатна,отворена медиумска трибина за местото, состојбите, улогата, проблемите и редица други аспекти на библиотечното функционирање, а во тој контекст и артикулирањето на книжевната граѓа во библиотеките.

Библиотечните ресурси и издавачката продукција

Издавачката продукција претставува значаен фактор во моделирањето на интегративата на книжевноста и библиотечната дејност и нејзините ресурси. Разбирливо тоа во контекст на издавачката продукција на книжевноста која се создава во рамките на автентичната книжевна материја како национална книжевно-издавачка продукција. Ова дотолку повеќе што во библиотечните ресурси во големиот книжевен корпус се наоѓаат и книжнините кои во библиотечните ресурси доаѓаат од други национални продукции надвор од нашата земја.

Важен аспект во квалитативниот степен на издавачката продукција на книжевното творештво, е и еквивалентноста на изданијата со уметничко- естетските вредности на изданијата како на уметничката книжевност, така и на научната верификативност на изданијата од теориските и емпириските книжевни дострели. Тоа значи дека не е сеедно дали во библиотечните ресурси се депонирани и на читателска понуда се поставени литературни дела со дискутабилна книжевно-уметничка вредност, или со вистински книжевни вредности. Во таа смисла се и квалитативите на издавачките изданија кои третираат прашања низ научен аспект, ова во контекст на дилемата дали станува збор за дела од угледен научен предизвик или се на линијата на маргинални научни објави.

Не смее да се занемари и фактот дали во издавачката продукција се објавуваат само дела од современата литература, или тоа се чини и со народната литература, дали се издаваат литературни дела од сите книжевни родови и жанрови, дела од различни творечки генерации и редица други пристапи на вреднување на литературни објави.

Актуелно е и прашањето околу издавањето на поводни книжевни едичии кои репрезентираат релевантен книжевен опус и би биле допадлив и интересен влог во библиотечниот фонд. Ефектот од таков зафат би бил уште поголем ако предмет на едичиите се книжевни автори кои маркираат изразити уметнички одредници во одделни текови на националната, европската и светската книжевност.

Библиотечните книжевни ресурси треба да претставуваат постојан и квалитетен израз на тежишните стратешки издавачки цели на литературната граѓа која го олицетворува книжевно-творечкиот капитал на националната и светската литература.

Тоа се разбира дека треба да биде константа на долгорочната издавачка, следствено на тоа библиотечна дејност. Низ призмата на општествените перцепции на книжевно-библиотечните ресурси, на ова прашање треба да му се приоѓа како на витално, а не како на прашање од втор ред чиј актуелитет во слухот на општествената заедница актуелно се прокламира само со одредени поводи.

Изборот на книжевни дела за превод и библиотечните книжевни ресурси

Преводната литература исто така претставува незанемарлив книжевен корпус кој во библиотечните ресурси има значаен влог. Фокус на преводната литература првостепено треба да бидат литературни дела актуелни во други јазични меѓународни книжевни продукции. Книжевните високи рамништа на повеќејазичните литературни уметности, само го зголемуваат тоналитетот на читателското љубопитство за прочит на другите литературни појаси и го отвораат широкиот читателски видик кон странските литературни објави.

Не ретко изборот на преводната книжевна литература го вршат лица чија стручна верификација за таква сложена и одговорна задача, е речиси минимална. Тоа продуцира паушален избор со ирелевантни критериуми, што пак доведува до целосно деградирање на целта на мисијата на преведување на респектни книжевни дела од пошироките книжевни меридијани. Тоа повлекува бесцелно потрошени средства, при што наместо врвни книжевни дела ќе бидат преведени ирелевантни дела, што продуцира игнорирање од читателската публика и нејзино одвркање од читателските побуди, особено дерегрутирање на млада читателска публика.

Покрај факторот на подобност на квалитетно избрани литературни дела за превод, во остварување на следователниот ефект значајна улога игра преведувањето на странска литература (книжевни дела) да се чини како континуирана и планска активност, а не инцидентно. Инцидентноста е исто лоша колку и отсуството на слух за значењето на преведената книжевна уметност.

Сразмерноста на бројот на преведени книжевни дела, јазични подрачја како база за преведена литература, национални книжевности од кои се преземаат книжевните дела, како и тиражот на преведените дела исто така е неспорен фактор во вкупните заложби за облагородување на библиотечните книжевни ресурси.

Особено упатно во таа смисла би било да се остваруваат аналитички периодични проследби за препроверка на тоа дали изборот на книжевни дела е што ќе бидат третирани во корпусот на преведена книжевна граѓа, е на рамниште на целта. Ако тоа е изместено, тогаш разумно би било тоа да биде вистинска поука за понатамошните постапки на избор на книжевноста како преведена литература.

Библиотечните книжевни ресурси и општествениот третман

Од неспорно важно значење за квалитетната присутност и анимираност на книжевната граѓа во програмскиот комплекс на библиотечните ресурси е и општествениот третман взаемно на двете области и на библиотеката и на книжевноста. За да се оствари висок степен на библиотечното репрезентирање на книжевноста и обратно, преку книжевното култивирање на библиотечната улога во општествените развојни текови, надлежните општествени институции од областа на културата (министерства, фондови, тела, комисии и др), треба тие да имаат сенс и целосно разбирање за фундаменталното значење на библиотеката, на нејзините мисионерства.

Со тоа се позиционира и статусот на книжевноста во создавање на националниот, културолошки развој, книжевната духовност како непроценливо благо и севкупните текови во профилирањето на личноста.

За таа цел општествената заедница мора да има системски, а не кампањски решенија. Решенијата мора да бидат со целосно поддршка, а не парцијална поткрепа која е со краток здив. Општествената заедница во книжевно библиотечните ресурси мора да го препознава и националниот самоидентитет и фактот дека тоа е значаен столб во вкупната архитектура на државотворноста. Детерминирањето на националните значења на библиотеките без соодветниот третман на библиотечната зафатнина на книжевноста е порозно и неавтентично поимање на институцијата - библиотека.

Духовната трансмисија што ја зрачи од себе книжевното благо како библиотечен ресурс, неспоредливо повеќе од било која друга возможна алтернатива, дава трајни уметничко- естетски, културолошки, творечко-проникнувачки вредности и рефлексии.

„Историјата на библиотеките е историја на служење. Тоа е историја на промени.... Само една вредност од минатото е задржана во новото опкружување. Мисијата на библиотеките може едноставно да се објасни како овозможување на неопходните услуги кон корисниците. Оваа мисија ја споделуваат сите библиотеки во светот.,”¹

Во бележитост на историските датумирања на библиотеките, упатно е да се посочи првото устројување на библиотеки во сумериските рамови во периодот на 3000 година пред новата ера, египетската колекција на папируси од 2400 години пред новата ера, азиските збирки од осмиот век пред новата ера и други.

Историскиот след на ова прашање фактографира податоци со кои во библиотечните ресурси, -(овде проследен и од аспект на присутноста на книжевните дела), ги определува како исклучително значајна компонента во вкупните општествени текови.

Имено, во оние општествени заедници во кои прогресивните слоеви, (во одделни случаи дури и владејачките слоеви, но и војсководители во време на воени походи), пројавувале посебен интерес и третман на библиотеките од грижа за нивна заштита до заземање како воен плен.²

Некои од нив создавале наменски амбиент за основање, развој и разгранување на културолошката духовна наслага. Притоа разбирливо и реално би било и да се очекува создавање на библиотеки и нивно разгранување и библиотечно живеење. Видно во библиотечната зафатнина значаен удел имале книжевните дела, со што книжевноста била таа која во најголема мера го идентификувала и олицетворувала библиотечниот амбиент.

---

¹ Friendm Frederick J.: New Mission? Or old Mission with a New Face? – <http://www.lib.pku.edu.cn/98conf/paper/a/FredFriend.htm p.2>

² Библиотеките покрај нивната мирновремена важност, претставувале и клучна цел на воените походи. Не ретко библиотеките уште во времето на Стар Рим биле дури и воен плен. Така една од првите библиотеки која како воен плен била донесена во Рим била и библиотеката која ја донесол војсководачот Емилио Пауло, кој по победата на Македонците кај Пидне во 168 година п.н.ера ја ја однесол како воен плен дворската библиотека на македонските владари.

Библиотеката мора да „живее со времето-авторот М. Сп., таа мора и преку книжевните ресурси да биде ехо на тековите на времето или како што посочува Мерилин Гел Мејсон **“јинг и јанг, сознавање, машки и женски принципи, сонце и месечина”**.³

Библиотеката и библиотечните фондови, особено оние од книжевноста, во постојан активен дослук треба да го поставуваат значењето на библиотеките во високо образовните установи, училишта, градинки, центри за култура и други сродни институции.

Образовните институции се посебно врвоточште на остварувањето на мисијата на библиотеките и библиотечните ресурси. Тие се вистински расадник на читателскиот аудиториум и регрутна база на младата читателската популација “од мали нозе” токму кога најефективно и најцелисходно во свеста на младата популација треба да се всадува и на тој начин љубовта кон книгата. Библиотеката во образовната институција е персонификација на книжнината и нејзината творечка уметност и нејзиното мисионерско разжарување на читателствувањето.

Комплексноста на прашањето за книжевноста и библиотечните ресурси, продуцира отворен простор за понатамошни негови проследби од различни аспекти и стојалишта. Во него се вкрстуваат интердисциплинарни присмотри. Секоја од нив атакува кон суштественоста на таа материја. Тоа ќе биде релевантно опсервирано во следствените текови на овој план.

---

³ Mason, M. G. (2005) A Guide to public speaking Student handbook. Thomson Ceaton Publishing.

РЕЗИМЕ

Библиотеката со своите темелни постулати артикулира ретко значаен репрезент на општествените, националните и општочовечките атрибути на духовната култура, културолошките вредности и вонвременските библиотечни мисионерства.

Нејзината комплексна структура ја сочинуваат повеќе компоненти, сегменти и партиципирачки содејства.

Библиотечните ресурси претставуваат стожер на библиотечните системи. Тие се своевидна основна артерија на остварувањето на функцијата на библиотечната дејност. Библиотечните ресурси се интегрален комплекс на постојната библиотечната понуда. Особено репрезентен дел на библиотечниот ресурсен капитал е книжевната граѓа.

Остварувањето на вредносната цел на библиотечната дејност низ призмата на библиотечните ресурси, е значаен, сложен и комплексен процес. Него го условуваат повеќе фактори. Во оваа пригода анимирани се само дел од нив. Во примарните поставени се општествениот третман на библиотеките, процесот на книжевната понуда, репрезентноста на книжевниот избор на дела со врвни уметнички квалитети, рамномерното репрезентирање на дела од различните книжевни родови и жанрови.

Неспорно значаен е и аспектот на моделот на библиотечната книжевна понуда и нејзината мрежа библиотеки, застапеноста на дела од категоријата на преведена литература од други јазични творештва, издавачката поддршка со актуелни изданија на книжевни дела, осмислената програмска дејност и редица други компоненти.

ЛИТЕРАТУРА

1. Friendm Frederick J.: New Mission? Or old Mission with a New Face? – <http://www.lib.pku.edu.cn/98conf/paper/a/FredFriend.htm> p.2
2. Mason, M. G. (2005) A Guide to public speaking Student handbook. Thomson Ceaton Publishing.
3. Evans GE (2000). Developing library and information centar collection, 4th ed. Endlewood. Co: Libraries Unlimited
4. Ferguson, S and Weckert, J (1998) “The librarian’s duty of care: emerging professionalism or can of worms?” The Library Quaterly 68: 365-389.
5. Проф. Д-р Мито Спасевски, сопствени истражувања